

RAMAZAN'DA ÖNEMLİ NOKTALAR*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size Ramazan ayının ilk gününde hitab etmenin bahtiyarlığı içindeyim. Allah-u Teâlâ Hazretleri bu hayır ve bereket dolu ayı, hepiniz hakkında sebab-i mağfiret ve sebab-i dühül-i cennet eylesin... Yâni, Allah'ın affına mazhar olun, cennetiyle cemâliyle müşerref olun diye temennî ediyorum. On bir ayın sultanı Ramazan geldi. Böyle bir mübarek cuma gününde, ilk gün oruç tutuyoruz. Bu çok büyük bir nimet...

Ramazan ayı Ümmet-i Muhammed'in ayıdır. Sıralama şöyle: Receb ayı Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kulları affettiği ay... Şa'ban ayı Peygamber Efendimiz'in ayı... "Ramazan ayı da ümmetimin ayı..." diye, hadis-i şerifte Rasûlüllah SAS Efendimiz tarafından bizim özel affımıza, mağfiretimize tahsis edilmiş, kendi ayımız olduğu belirtilen bir ay içindeyiz.

a. Ramazan'ın Faziletleri

Bu ay hakkında Peygamber SAS Efendimiz'in medhi ve ikazları, mübarek sözleri çok. Meselâ buyuruyor ki:¹

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.271, no:2238; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.467, no:23692; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.158, no:255.

أَتَاكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ بَرَكَةٍ فِيهِ خَيْرٌ
يُغَشِّيكُمْ اللَّهُ فَيُنزِلُ الرَّحْمَةَ وَيَحُطُّ فِيهِ
الْخَطَايَا وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ الدُّعَاءُ يَنْظُرُ اللَّهُ
تَنَافُسَكُمْ وَيُبَاهِي بِكُمْ مَالِكَتَهُ

(طب. و ابن النجار عن عبادة)

RE. 9/10 (*Etâküm şehrü ramadàn*) “Size Ramazan ayı geldi, Ramazan ayına nâil oldunuz, vâsıl oldunuz. Ramazan ayına girmiş oldunuz. (*Şehrün bereketün*) Hayır ve bereketin, bolluğun, mânevî ve maddî nimetlerin çok olduğu bir bereket ayı... (*Fîhi hayrun yugaşşîkümü’llâh*) Allah-u Teâlâ Hazretleri, bu ayın içinde kullarını çeşit çeşit hayırlara gark eder. Hayırlarla kaplar üzerlerini. Bir çok hayrın müslümanlara eriştiği bir aydır.”

(*Feyünzilü’r-rahmete, ve yehuttu fîhi’l-hatâyâ, ve yestecîbü fîhi’d-duâ’.*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri bu ayda rahmetini indirir; hataları affeder, amel defterlerinden siler, bağışlar ve duaları kabul eder.” Biliyorsunuz, insan dua eder ama duanın kabulü için şartlar var. Bu ayda Allah-u Teâlâ Hazretleri, duaları hassaten kabul ettiğini beyan ediyor. Demek ki, özel şartları da kaldırarak, kul dua ederse, duasını kabul edeceği bir ay olduğunu öğrenmiş oluyoruz, Rasûlüllah SAS Efendimiz’in bu müjdeli ifadesinden.

(*Yenzuru’llâhu tenâfüseküm*) “Allah-u Teâlâ

Hazretleri, siz mü'minlerin bu Ramazan ayında ibadetlere koşuşmanızdan, yarışmanızdan; iyilik yapma konusunda gayretinizden dolayı, memnun bir şekilde, razı olarak, sizin bu hayırda yarışmanıza, rağbetinize nazar eyler. (Ve yübâhî biküm melâiketehû) Ve meleklerine sizinle iftihar eder:

‘—Eymeleklerim, bakın benim mü'min kullarıma! Benim rızamı kazanmak için fedâkârca, ihlâsla, tertemiz duygularla nasıl ibadette yarışıyorlar?’ diye meleklerine mübâhat eder, över ve sizinle iftihar eder.” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

b.Meleklerin İstiğfar Etmesi

Bir başka hadis-i şerif de, Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet edilmiş. Ben biliyorsunuz, Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet edilen hadis-i şeriflere özel bir dikkatle dikkati çekiyorum, eğiliyorum. Çünkü, Hazret-i Ali Efendimiz'e bağlı olan, Hazret-i Ali Efendimiz'i seven insanların bu hadis-i şeriflere dikkat etmesini istiyorum.

Hazret-i Ali RA'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:²

إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ أَمَرَ اللَّهُ حَمَلَةَ
الْعَرْشِ أَنْ يَكْفُوا عَنِ التَّسْبِيحِ
وَيَسْتَغْفِرُوا لِأُمَّةِ مُحَمَّدٍ وَالْمُؤْمِنِينَ
(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ عَلِيٍّ)

² Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.479, no:23716; Câmiü'l-Ehâdîs, c.III, s.131, no:1906.

RE. 45/4 (*İzâ dehale şehru ramadân*) “Ramazan ayı geldiği zaman, (*emera’llâhu hamelete’l-arşi en yeküffû ani’t-tesbîh, ve yestağfirû li-ümmeti muhammedin ve’l-mü’minîn.*) Allah-u Teâlâ Hazretleri, *Hamele-i Arş* ismini vermiş olduğu Arş’ı tutan, Arş’ı taşıyan meleklerine emreder:

‘—Bana tesbih getirmeyi bırakın! Bu ayda benim mü’min kullarıma ve Ümmet-i Muhammed’e tevbe ve istiğfar eyleyin!’ der.”

Arş’ı tutan melekler, meleklerin en büyükleri, Kur’an-ı Kerim’de ismi geçen melekler. *Arş-ı A’zam*, Allah’ın en büyük yaratıklarından birisi.

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

(البقرة: ۲۵۵)

(*Vesia kürsiyyühü’s-semâvâti ve’l-ard*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin Kürsî’si semâları ve arzı kuşatmıştır.” (Bakara, 2/255) Ama, Arş-ı A’lâ’nın yanında Kürsi, çok küçük bir varlık olarak kalıyor. O kadar büyük, muazzam olan Arş-ı A’zam’ı tutan meleklerle ki, en önemli meleklerden oluyor bunlar; onlara emrediyor:

“—Bana tesbih getirmeyi, beni öğücü, benim şânıma lââyık ifadelerle, beni her türlü noksanlıktan tenzih ve tesbih ve takdis ettiğiniz sözleri bırakın; şimdi Ramazan ayı geldi, Ümmet-i Muhammed için dua edin, onların afv ü mağfireti için dua edin!” diyor.

Böyle emrettiğini Peygamber Efendimiz bildiriyor.

c. Semâ Kapılarının Açılması

Demek ki, Ramazan ayında fevkalâde muazzam maddî ve mânevî değişiklikler oluyor. Özellikle mânevî alemde büyük değişiklikler oluyor. Olan değişikliklerden bazılarını başka hadis-i şeriflerden nakledeyim:³

تُفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَتُغْلَقُ فِيهِ
أَبْوَابُ الْجَحِيمِ وَتُغْلَقُ فِيهِ مَرَدَّةُ الشَّيَاطِينِ
(ن.ق. عن أبي هريرة)

RE. 10/1 (*Tüftehu fîhi ebvâbü's-semâ*)
“Semâların kapıları bu ayda açılır.” Biliyorsunuz, semâların kapıları var. Her zaman, fırsat geçtikçe açıklıyorum: Biz semâya baktığımız zaman mavi bir boşluk olarak görüyoruz ama aslında bu semânın ötesinde, bizim gözümüzün görmediği yıldızların bittiği yerde, yıldızlardan ötede altı kat daha semâ var... Birinci semâ yıldızlarla donatılmış, ondan sonrakiler onu kuşatan semâlar.

Bunların her birisinin melekleri var. Cebrâil AS geçerken soruyorlar, Peygamber Efendimiz Mi'rac'a çıkarken sormuşlar. “Yanındaki kim?..

³ Neseî, *Sünen*, c.IV, s.129, no:2106; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.230, no:7148; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.301, no:3600; Neseî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.II, s.66, no:2416; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1429; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.III, s.1, no:8959; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.113, no:2594; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.461, no:23661; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.46, no:94; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.158, no:257.

Kendisine Allah tarafından bu tarafa geçmeye müsaade edildi mi?” diye. Böyle bir mânî var. Bekçi var ve kontrol var, takip var, soruşturma var... Her şey geçemiyor semâların kapılarından.

Ama Ramazan ayı olunca, semânın kapıları açılıyor. Bu demektir ki; iyi kulun da, kötü kulun da, kusurlu da olsa, tam da olsa ibadetleri buralarda elenmeden, takılmadın, geri reddedilmeden, dergâh-ı izzete kadar ulaşıyor. Yâni Allah-u Teâlâ Hazretleri bu ayda, duaların kabulünün engellerini kaldırıyor.

(Ve tuğleku fîhi ebvâbe'l-cahîm) “Cehennem kapıları kapatılıyor.” Yâni insanların cehenneme gitmesine sebep olacak çeşitli vesîleler kaldırılıyor. İnsanların hayır yapması kolay hale getiriliyor.

(Ve tuğallü fîhi meredeti's-şeyâtîn) “Şeytanların da azılları, amirleri, reisleri, eşkıyası, büyükleri bağlarla, mânevî zincirlerle, bukağlarla boyunlarından, ayaklarından, bileklerinden sımsıkı bağlanıyor.” Bu demektir ki, çok büyük azdırma, saptırma, şaşırtma, dalâlete düşürme çalışmaları yaptırılmıyor Ramazan ayında... Biraz gayret gösterse, her insanın yanında bulunan, kötülükleri telkin eden küçük şeytanları yenebilir bir müslüman... Çünkü asıl azıllar, asıl kuvvetli olanlar bağlanıyor. Böyle bir ay.

Demek ki, bizim görmediğimiz semâlarda büyük değişiklikler oluyor. Cehennem kapıları kapanıyor, semânın kapıları açılıyor, şeytanlar bağlanıyor, hayır yapma imkânı kolaylaşıyor...

Arş-ı A'zam'ı tutan meleklerle Allah-u Teâlâ Hazretleri, kendisini tesbih ederken onlar; "Bırakın şimdi bana tesbihi; benim Muhammed'imın ümmetine tevbe ve istiğfar eyleyin!" diye emrediyor.

Bütün bunlar ne kadar olumlu, ne kadar müjdeli haberler. Allah-u Teâlâ Hazretleri hayırla kaplıyor her tarafımızı, rahmetini indiriyor. Bereket fışkırıyor her taraftan... Duaların kabul olacağı bir zaman, mevsim başlamış oluyor.

O halde hakîkaten, insanın Allah'ın rızasını kazanması kolaylaştırılmış, büyük engeller kaldırılmış oluyor. Eh, bütün bu kadar güzel fırsatlara rağmen, eğer kullar Ramazandan istifade edemezse, artık o kendilerinin büyük kusurlarından, tembelliklerinden, gafletlerinden, hatalarından, isyanlarından olmuş olacak demektir.

İşte böyle mânevî pek çok hayrın, fırsatın kulların üzerine saçıldığı, önlerine güzel fırsatların, yolların açıldığı mübarek bir ayın ilk günlerindeyiz. Cuma ile başlamış olduk bu güzel aya, cuma günü oruç tutuyoruz.

d. Ramazan'da Dikkat Edilecek Noktalar

Ramazanda tabii, oruç tutmak var; bir... Bir de geceleri teravih namazı kılmak var. Bunu herkes biliyor. Gündüz aç duruluyor, oruç tutuluyor; akşamleyin de camilere koşuluyor, teravih namazı kılınıyor. Bir de tabii, önümüzdeki haftalar ayrıca zaman yaklaştıkça, heyecanla onları hatırlatırım: İ'tikâf var, Kadir Gecesi var; Kadir Gecesi'ni kaçırmamak, ondan istifade etmek konuları var...

Burada ben öncelikle sevgili dinleyiciler, size bazı görmüş olduğum önemli yanlışları hatırlatmak istiyorum. Bunlar yanlışdır diye bilinsin, yapılmasın diye işin başında iken, daha birinci gündeyken hatırlatmak istediğim şeyler bunlar:

Birincisi: Sanılıyor ki Ramazan'da oruç tutmak, sadece yemek içmekten ve aileler için birtakım yasaklardan ibarettir. Yâni su içmediği zaman, yemek yemediği zaman orucu tuttum sanıyor. Halbuki böyle değil... Orucu tutmuş olmak için, yâni Allah'ın kabul edeceği, reddetmeyeceği makbul bir oruç tutmak için, insanın yemek içmekten başka şeyleri de yapmamaya dikkat etmesi lâzım!

Neler meselâ?.. Gıybet etmemesi lâzım! Çünkü gıybet haram, günah... Gözüyle harama bakmaması lâzım! Çünkü onu yaptığı zaman, orucun sevabının gideceğini hadis-i şerifler bildiriyor. Diliyle günah olan sözleri söylememesi lâzım!.. Yâni, orucu sadece midesine tutturmayacak, bütün âzâlarına tutturacak.

Hattâ güzel bir söz var. Biliyorsunuz, aslında su helâl bir madde, içilebilir. Meselâ içki haram, şarap haram, çeşitli sarhoş edici içkiler haram; ama, su haram değil... Haram olmadığı halde, oruçlu insan, su gibi hayatın temeli olan önemli bir maddeyi bile, oruç tutuyorum diye içmiyor. Şimdi helâl olan şeyi, oruç tutuyorum diye içmezken bir müslüman, zâten aslında haram olan bir şeyi oruçlu iken yaparsa olur mu?..

Olmaz! Bu hususta Peygamber Efendimiz'in kesin ifadeleri var, şiddetli tavsiyeleri var:⁴

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَالْعَطَشُ

(حم. خز. ع. هب. ق. كر. عن أبي هريرة؛ طب. عد. عن ابن عمر)

(*Rubbe sàimin leyse lehû min siyâmihi ille'l-cûu ve'l-ataş*) “Nice oruç tutan insan vardır ki, akşama, aç ve susuz kalmaktan başka eline bir şey geçmeyebilir.” diye tehditli ifadeleri var.

İnsan oruç tutarken, güzel bir, uyanık bir müslüman olarak, müteyakkız davranacak, her şeyine dikkat edecek: Gözüne dikkat edecek, harama bakmaması için... Dilini tutacak; kalb kırıcı söz söylememek için, yalan söylememek için, gıybet vs. çeşitli günahları yapmamak için... Elini tutacak; kimseye eza cefa vermemek, üzmemek için... Her âzâsını

⁴ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

Allah'ın rızasını kazanacak şekilde kullanmaya dikkat edecek.

Bazıları bunlara dikkat etmiyor. Yâni oruç aç kalmak, susuz kalmaktan ibarettir zannediyor, eski kötü konuşmalara devam ediyor. Eski kötü alışkanlık olarak harama bakmağa devam ediyor. Günah işleri yapmağa devam ediyor... Böyle olmaz! Böyle olduğu zaman ne olur?.. Akşama hiçbir şey eline geçmez. Sadece aç ve susuz kalmış olur. Boşa gitmiş olur. Yâni, oruç tuttuğunu sanmaktayken, sevap kazandığını ummaktayken, eline hiçbir şey geçmemiş olur. Yâni hâib ve hâsir olur, mahrum olur.

Bir de tabii, Allah'ın gazabına uğrar, “Bak, oruçlu olduğu halde yine günahları bırakmadı.” diye. Böyle güzel fırsatlar varken, bunların içinde iyilik yapması gerekirken, iyiliği de bırakıp da bir de kötülük yaparsa, tabii cezası büyük olur. Bu önemli bir nokta...

Şöyle söyleyelim: Orucu sadece mide tutmayacak; göz de oruç tutacak, harama bakmayacak... Kulak da oruç tutacak, haramı dinlemeyecek... El de oruç tutacak, harama el uzatmayacak... Ayak da oruç tutacak, harama doğru yürümeyecek, haram faaliyetlere katılmayacak...

Demek ki, orucu böylece derli toplu tutmaya dikkat etmek lâzım! Ramazan'ın başında bunu hatırlatıyoruz. Sakın işi böylece, aç ve susuz kalmaktan ibaret diye değerlendirmesin kardeşlerimiz!

Tabii, ikinci bir nokta: Bunları gündüz yapıyor bazı kimseler. Tamam oruç tutuyorum diye... Akşamleyin, günahlara devam... Hattâ radyolar, televizyonlar da, gâlibâ bunu biraz teşvik ediyor. Ama radyo televizyon olmadığı zaman da şeytan boş durmamış, bu gibi şeyler olmuş.

Meselâ eskiden –İstanbul için konuşuyorum tabii, benim dinleyicilerim sadece İstanbul’da değil ama– İstanbul’da Şehzâdebaşı denilen bir semt var. Eskiden burası tiyatroların olduğu bir eğlence merkeziymiş. Şimdi Beyoğlu’nun olduğu gibi, veyahut Boğazdaki bazı yerlerin olduğu gibi, o zaman orada eğlence yerleri varmış. Gündüz oruç tutup, ondan sonra kalkıp Allah’ın haram kıldığı şeyleri seyrederse, haram faaliyetlere katılırsa, bu anlamsız bir şey olur, yalan yanlış bir şey olur.

Orucu gündüz tutmak yeterli değil, gecesini de günahlardan insanın koruması lâzım! Bu da iyi anlaşılmıyor. Yâni akşam iftarla beraber sanki haramlar, günahlar serbestmiş gibi bir acaip mantık oluyor. Akşamdan sonra, hatta teravihi kıldıktan sonra, “Hadi bakalım, hangi eğlence yerine gidelim? Nerede daha çok güleriz, nerde daha çok eğleniriz?” filân diye yanlış bir tutum içinde oluyor.

Buna mukabil güzel tutum içinde olanlar da var. Meselâ ben bazı komşular, tanıdıklar hatırlarım; eskiden oturduğumuz mahallelerde veya geçtiğimiz yerlerde görürüm. Yâni bazı iş sahipleri kağıt asıyorlar, dükkânlarını kapatmışlar:

“—Ramazan dolayısıyla faaliyetlerimizi kapattık!” diyorlar.

Kahvehane veyahut daha başka eğlence yerleri, veya meyhane falan gibi içki satılan yerlerde dahi bunları görüp şaşırduğumuz oluyor. Ama bu, gene Ramazan’a saygının bir alâmeti... Yâni, Ramazan’da hiç olmazsa o dükkânın sahibi, bu yaptığı işin yanlışlığını bildiği için, o işleri tatil ediyor.

Demek ki, Ramazan’da dikkat edeceğimiz ikinci nokta: “Gündüz oruç tuttuk, akşam serbest...” gibi bir yanlış mantığa düşmemeliyiz, düşmemelisiniz. Gündüz oruçla sevap kazandığınız gibi, geceleyin de sevabınızı korumağa gayret etmelisiniz, günahlardan uzak durmağa gayret etmelisiniz.

Tabii teravih namazlarını kılacağız deyince, burada bir başka hatırlatmak istediğim husus ön plana geliyor: Teravih namazları bazı yerde hızlı kılınır, çok hızlı kılınır. Hatta bazı imamlara “jet imam” adını veriyorlar, jet gibi hızlı kıldırıldığı için. Halbuki bu *ta’dil-i erkân* dediğimiz çok önemli bir husus var. Namazları kılarken ağır ağır, vakur vakur, ciddi ciddi, saygılı bir şekilde, sakın sakın namaz kılınması lâzım! Yâni tadını çıkara çıkara, ağır ağır kılmak lâzım!

Çünkü Peygamber SAS Efendimiz, birisinin böyle acele namaz kıldığını gördü, yanına çağırdı, dedi ki:

“—Ey filânca, sen namazını yeniden kıl! Çünkü sen namaz kılmadın!..” dedi.

Halbuki kılmıştı gözünün önünde, selâm vermişti. Yâni: “Sen namazı kıldın ama kabul olmadı, lâıyk-ı vechile kılmadın, usûlüne uygun kılmadın, makbul olmadı.” demek istedi. O da:

“—Peki yâ Rasûlallah!” dedi.

Bir daha kıldı namazı ama, alışmış hızlı kılmağa... Yine böyle hızlı hızlı kıldı, bitirdi. Peygamber Efendimiz’in yanına geldi.

Dedi ki Peygamber Efendimiz:

“—Yine olmadı, yine sen namazı kılmamış gibi oldun. Yeniden kıl!” buyurdu.

Bu tekrar böyle hızlı kılınca:

“—Bak!” dedi, “Namazda ayakta durmak var, *kıyam* diyoruz; eğilmek var, *rükû* diyoruz, doğrulmak var, secdeye varmak var, iki secdenin arkasında tekrar doğrulup, biraz durup, ikinci secdeyi öyle yapmak meselesi var... Bunların her birinde sakinleşeceksin! Hareketleri birbirine bağlamayacaksın! Arada bir duraklama olacak, tam duraklama olacak. Dışarıdan bakan bir insan, bu duruyor diyecek. Ondan sonra ötekisine, ikinci harekete geçeceksin. Yâni namazın rükûsunu, kavmelerini, kıyamını, sücudunu, kâdesini birbirine bağlayıp hızlı hızlı, hızlı hızlı kıldığın zaman, olmaz.” dedi.

Sonra ben duyuyorum, yanımda secde eden kimse... Tabii secdede, “*Sübhâne rabbiye’l-a’lâ... Sübhâne rabbiye’l-a’lâ... Sübhâne rabbiye’l-a’lâ...*” diyoruz, bayağı bir zaman geçiyor. Fakat yanımdakine bakıyorum:

“Sub... Sub... Sub... *Allàhu ekber...* Sub...
Sub... Sub... *Allahu ekber...*” Yâni, “*Sübhâne rabbiye’l-a’lâ*” demesi mümkün olmayan kısa bir zamanda, “Sub” sesi duyuluyor, ondan sonra başını kaldırıyor, indiriyor: “*A’llàhu ekber... A’llàhu ekber...*”

Yâni nedir bu acele? Ne lüzumu var bu kadar aceleyle?.. Bu bittikten sonra kahveye gidiyor, evine gidiyor, çay içiyor, boş vakit geçiriyor. E namazdan bu kadar aceleyle gitmek neden yâni? Namazı bu kadar aceleyle getirmek neden?..

Kabul olmayacak şekilde hızlı kılmak neden: Şeytandan...

الْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ

(ت. طب. عد. عن سهل بن سعد؛ ع. هب. ق. عد. عن أنس)

(*El-aceletü mine’ş-şeytàn*)⁵ [Acele etmek şeytandandır.] buyrulmuştur.

⁵ Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.247, no:4256; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.IV, s.89, no:4367; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.104, no:20057; Hâris, *Müsned*, c.III, s.387, no:857; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve’l-Mütefakkîh*, c.III, s.287, no:1159; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.78, no:2440; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.IV, s.151; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.310, no:2358; İshak ibn-i Râhaveyh,

Müsned, c.I, s.428, no:494; Ebû Hüreyre RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.367, no:2012; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VI, s.122, no:5702; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.VI, s.374; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.241, no:1076; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.V, s.343; Sehl ibn-i Sa’d RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.98, no:5674, 5675; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.56, no:1713;

Câmiü’l-Ehâdîs, c.XI, s.42, no:10212 ve s.390, no:11041; RE. 197/7.

Böyle hayırlı işlerde, ibadetlerde hızlı, acele edip de, işi şuuruna varmadan, makbul olmayacak şekilde, tatsız, gevşek, eksik, kusurlu yapmak; zamanını çalmak, verilmesi gereken zamanı vermemek, kısıtlamak, kırıpıştırmak diyelim, kesmek diyelim; bunların hiçbirisi doğru değil!..

O halde namazı, imam kardeşlerimiz sakın sakın kıldırın, ta'dil-i erkâna riayetle kıldırın! Hızlı kıldırma hünere değil... Bu bir.

Eğer bir yerde çok hızlı namaz kılınıyorsa;

“—Bak, bu ta'dil-i erkâna aykırıdır!” diye cemaat ikaz etsin.

Sakin kılınan, takvâ ile, huşû ile, hudû ile namaz kıldırma camilerde namaz kılmaya, o zaman daha dikkat etmek lâzım! Çünkü, ötekisi kabul olmayacak hızlı kılındığı için... Peygamber Efendimiz'in ifadesine uygun şekilde hareket edilmediğinden, kabul olmayacak diye, kabul olacak şekilde kılınan yerleri tercih etmek lâzım!

Peygamber SAS Efendimiz Ramazan-ı Şerif'te Kur'an-ı Kerim'i Cebrâil AS'la bir kere okurdu, mukabele ederdi, o dinlerdi. Böylece hafızasını kuvvetlendirmiş ve tekrarını yapmış olurdu. Onun için, teravih namazı içinde de bir hatim indirmek, yâni Ramazan boyunca her gün bir cüz okuyarak hatim indirmek de güzel bir şey... Bunu yapabilirse imam efendiler, teravihi hatimle kıldırmalı!..

Hatimle kıldırmak ile hatim yapmadan kısa sûreler okuyarak, ayetler okuyarak kıldırmak arasında çok büyük bir zaman farkı yoktur. Ama hatimle kıldırmanın çok büyük sevabı vardır. Zaman bakımından birazcık uzundur, fakat Kur'an-ı Kerim'in tekrar edilmiş olması ve namaz içinde bir hatim indirilmesini dinlemiş olmak, okumuş olmak sevabı vardır.

Onun için buna da beldelerde gayret edilmesini tavsiye ederim.

Hafız efendiler çalışsınlar, korkmasınlar!

Deniliyor ki:

“—Efendim, halk *Elem tere*'den aşağısını öğrensin, onunla kıldırın!”

Bunu da doğru görmüyorum ben âcizâne kardeşiniz olarak. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetleri, sûreleri var. Hepsinin hakkını vermek lâzım! Oradan, oradan okumak lâzım! Birilerini çok söyleyip de, ötekileri söylememek herhalde uygun bir şey olmaz.

Bizim camimizde —Allah rahmet eylesin— namaza beş vakit devam eden, çok tatlı bir ihtiyar amca vardı, nur içinde yatsın... Eskiden imammış, çok ârif bir kimse, Osmanlı devrini görmüş bir kimse. Bir gün bana geldi dedi ki:

“—Kur'an-ı Kerim'de Tebbet Sûresi yok!?!..” dedi.

Ben de şaşırıdım, anladım bir şey söylemek istiyor, çünkü kendisi kuvvetli hafız, niye böyle söylüyor?..

“—E burada hiç o okunmuyor.” dedi.

Bazı sûreleri kara listeye alıp da okumamak rahatsız etmiş demek amcamızı, nur içinde yatsın; “Kur’an-ı Kerim’de Tebbet Sûresi sanki yokmuş...” diyor. Yâni, “Tebbet Sûresi’nde Ebû Leheb anılıyor diye okumamak olur mu?..” demek istiyor yâni.

Ben de diyeceğim ki, imam kardeşlerimize, namaz kıldıran kardeşlerimize:

“—Kur’an-ı Kerim’in her yerinden okumaya çalışın! Hem cemaat çeşitli ayetleri dinlesin, hem siz de Kur’an-ı Kerim’in muhtelif yerlerindeki ezberlerinizi takviye etmiş, kuvvetlendirmiş olursunuz. Üç ayet, üç ayet böyle okursunuz. Böylece çeşitli yerlerin okunması da, hafızanızın takviyesi de sağlanmış olur.” diye düşünüyorum, aziz ve sevgili kardeşlerim!

Tabii Ramazan’da ayrıca bir başka özellik var: Ramazan’da yapılan hayırların mükâfatı fazla veriliyor. Onun için Ramazan’da sadakayı fazla vermeli, Kur’an-ı Kerim okumalı!.. Hayırlı ziyaretler yapmalı, kabir ziyaretleri yapmalı!.. Büyüklere saygı göstermeli, küçüklere sevgi göstermeli!.. Ramazanın, bizim her türlü sevaplı, güzel hareketlerimizi çok yaptığımız, çok yaparak çok sevap kazandığımız bir ay olması lâzım! Çeşitli hayırları yapmakta gayret göstermenizi tavsiye edeceğim.

e. Ramazan'da Oruç Tutup Ölen Kimse

Bir müjdeli hadis-i şerif daha okumak istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki, Ebû Said el-Hudrî Hazretleri'nden:⁶

مَنْ حَجَّ وَاعْتَمَرَ فَمَاتَ مِنْ سَنَتِهِ دَخَلَ

الْجَنَّةَ وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ مَاتَ دَخَلَ

الْجَنَّةَ وَمَنْ غَزَا فَمَاتَ مِنْ سَنَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

(الديلمى عن أبى سعيد)

RE. 417/1 (*Men hâcce va'temera femâte min senetihî dehale'l- cenneh*) “Kim haccederse veya umre yaparsa, o sene vefatı vâki olursa, yâni hac ve umre yaptığı senede vefatı vâki olursa, cennete girer.” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Hac yapmayan kardeşlerimize Allah haccı nasib eylesin, umre yapmayanlara umreler nasib etsin... Tabii bu arada Ramazan'da umre yapmanın da çok sevap olduğunu hatırlatalım. Fırsat bulanlar, zaten umre yapmak isteyenler Ramazan'da yapmaya gayret gösterebilirler.

(*Ve men sâme ramadâne sümme mâte dehale'l- cenneh*) Burada aşağıda not koymuş: (*Leyse hünâ min senetihî*) Yâni, “O sene ölürse yok, deminki cümledeki gibi, (*min senetihî*) kelimeleri yok.” diyor. Yâni, “Kim Ramazan'ı tutarsa ve ölürse, cennete girer.” Bu da önemli... Tabii bu makbul bir ay geçirmek mânâsını taşıyor.

⁶ *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.15, no:11846.

(*Ve men gazâ femâte min senetihî dehale'l-cenneh*) “Kim bir sene cihad eder, gaza yapar, Allah yolunda yapılan bir cihada katılır da o sene vefat ederse, cennete girer.” diye müjde var.

Tabii burada, şimdi bizim için bahis konusu olan, önemli olan, hemen elimizdeki fırsat, Ramazan'ı tutmak, Ramazan'ı makbul bir şekilde ihyâ ederek, değerlendirerek geçirmek... Böyle olursa, cennete girmek vesilesi de olacağı böylece bildirilmiş oluyor. Yâni, sebab-i duhûl-ü cennet olduğu böylece bu hadis-i şerifte müjdelenmiş oluyor.

O halde Ramazan'ımızı çok güzel bir şekilde değerlendirmeğe ihtimam göstereceğiz. Müteyakkız olacağız, uyanık müslüman olacağız, pür dikkat olacağız. Mühim bir ayda olduğumuzu, çok dikkatli olmamız gerektiğini unutmayacağız. Hayırları çok yapacağız, günahlardan çok şiddetle kaçınacağız. Orucun sadece aç ve susuz kalmaktan ibaret olmadığını bilerek, her azâmızı, her çeşit günahı korundurmaya dikkat edeceğiz. Hayırlarımızı bu ayda toplamaya, sadakamızı, zekâtımızı bu ayda vermeye gayret edeceğiz. Bunların hepsi hatırımızda olacak.

Bir de Peygamber SAS buyurmuş ki:⁷

رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ

لَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَقُلْتُ آمِينَ

(خ. فى الألب المفرد عن أبى هريرة)

(*Rağime enfü abdin*) “Burnu yerde sürtsün o kulun ki, (*dehale aleyhi ramadànü*) Ramazan’a erişmiş de, (*lem yuğfer lehû*) oRamazan’ın feyzinden, bereketinden istifade edip Allah’ın mağfiret ettiği bir kul olamamış, Allah’ın affını, mağfiretini kazanamamış; yazıklar olsun o kula!.. Burnu yerde sürtsün!” diye Cebrâil dua etti; (*Fekultü: Âmîn*) Ben de ona ‘Âmîn!’ dedim.” diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Demek ki, Ramazan’dan istifade etmeden, Ramazan’ı kaçırmaktan da çok sakınmamız lâzım! Bu duruma düşmemeye çok dikkat etmemiz lâzım! “Aman Rasûlüllah SAS Efendimiz’in ‘burnu yerde sürtsün’ dediği

⁷ Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.225, no:645; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.192, no:1888; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8287; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IX, s.17, no:8994; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8116; Ebû Hüreyre RA’dan.

Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.224, no:644; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan. Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XIX, s.144, no:315; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.170, no:7256; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.215, no:1572; Kâ’b ibn-i Ucre RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.143, no:1362; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.967, no:24295 ve c.XVI, s.43, no:43854; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XV, s.96, no:15061 ve c.XXXIII, s.71, no:35811.

veya ‘sürter’ dediği kişilerden olmayayım...
Ramazan’ı boşa geçirenlerden olmayayım...
Ramazan’ın hayrından mahrum bir kimse
olmayayım... Şakîler zümresinden olmayayım,
saidler zümresinden olayım!” diye de bir korku
üzere olmak lâzım!

Bu, işin başında önemli... Yâni insanlar kötülük
yaptı mı, sonunda nasıl olsa mutlaka bir gün
pişman olurlar. Pişmanlık asıl işin başında
olur da, insanı doğruya döndürmeye vesile
olursa, kıymetli. Öyle olmadığı zaman, iş işten
geçtikten sonra zâten herkes pişman olacak.

Firavun bile pişman oldu da, öleceği sırada:

لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ

(يونس: ٩٠)

(*Lâ ilâhe ille’llezî âmenet bihî benû isrâil*) dedi,
“Benî İsrâil’in, Mûsâ AS’ın inandığı Allah’tan
başka tanrı olmadığına ben de şimdi şehâdet
getiriyorum.” dedi. (Yunus, 10/90)

Ama ne zaman dedi? Tam öleceği sırada dedi.
Hayatında demedi, boğulacağı sırada söyledi.
Firavun bile pişman oluyor ama iş işten
geçtikten sonra.

الْعَنَ

(يونس: ٩١)

(*Âl-âne*) “Şimdi mi aklın başına geldi?..” (Yunus,
10/91) denilir, o gibi durumda olanlara...

Onun için, fırsat elden kaçmadan, güzel günler

istifadesiz geçmeden, istifadeli geçsin diye, fırsat elden kaçmasın diye çok dikkat etmemiz lâzım! Başından bunları hiç unutmamak lâzım!..

Ramazan'ın içindeki önemli hayırlardan birisi de son on gününde i'tikâf olduğuna göre, son on günde i'tikâf yapmak isteyen vazifeli kimseler de âmirlerine, çalıştıkları yerlere, "Ben bayramdan on gün önce izin istiyorum!" diye tatil, izin düzenlemelerini, düşüncelerini şimdiden yaparlarsa, o da belki şimdiden söylenmesi gereken, hatırlatılması gereken bir husustur.

Bir insan bir işi yapmaya önceden niyet ederse, sevabını Allah verir. Şimdiden ben tavsiye ediyorum ki, hepiniz:

"—Ben Ramazan'ın son on gününde i'tikâfa niyet ettim. Rasûlüllah Efendimiz hep i'tikâf edermiş; onun sünnetine ittibâ ederek ben de niyet ettim, yapacağım bu işi..." diyerek niyetlenmenizi tavsiye ederim.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bu güzel ayın hayrından, feyzinden, bereketinden, ikramlarından, ihsanlarından, lezzetlerinden mükâfatlarından cümlelerinizi hissedâr eylesin; yâni, siz de onlara erin... Allah mahrum eylemesin... Yardım eylesin, tevîkîni refîk eylesin... Cümlelerinizi, cümlemizi sevdiği kulları zümresine dâhil eylesin... Sevmediği herhangi bir işi yapmaktan şiddetle bizi korusun...

Şeytana, nefse uymaktan korusun... Yolunda dâim, zikrine müdâvim, ibadetini yapan,

hayırlı, edepli, feyizli, sàlih, velî, mahbub, makbul, matlub, müeddeb, zarif, àbid, zâhid kullar olmayı nasib eylesin... Hem bu dünyada aziz ve bahtiyar eylesin, hem ahirette taltif eyleyip cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin... Peygamber-i Zîşânımız'a Firdevs-i A'lâ'da cümlelerinizi komşu eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, Ramazanınız tekrar tekrar mübarek olsun... Allah nice nice Ramazanları idrak etmenizi, sevdiği kullar olmanızı nasib eylesin...

*Bi-hürmeti habîbihî muhammedini'l-mustafâ,
ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

10. 01. 1997 - İstanbul

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

